

Wokół Rynku

Z północno-zachodniego narożnika rynku, przy kościele św. Mikołaja, w kierunku zachodnim odchodzi ulica Mickiewicza. Pierwotnie prowadziła ona do dworu, zwanego zamkiem i z tej racji nosiła nazwę Zamkowej. Ciąg ulicy zamykała brama do parku dworskiego, a jej przedłużenia w kierunku Śląska dokonano w czasie II wojny światowej. Przy niej znajdowały się szkoła, plebania i Magistrat.

Budynek plebani powstał w połowie XIX w. jest przykładem architektury historyzującej z elementami neorenesansowymi i późnoklasycystycznymi. Pierwotny wystrój nieco zmieniono podczas rozbudowy obiektu w roku 1934.

Dawny Magistrat to piętrowy XIX-wieczny budynek przy ul. Mickiewicza przylegający do szkoły. Zakupiony przez miasto w 1896 roku i rozbudowany trzy lata później. W piwnicach mieścił się areszt miejski, a na parterze pomieszczenia straży miejskiej. Nieistniejący już dziś Mały Rynek znajdował

się na przedłużeniu dzisiejszej ulicy Matejki. Nie był on placem, a raczej poszerzonym fragmentem ulicy. Pełnił pomocnicze funkcje handlowe dla sąsiadującego z nim Rynku. W Małym Rynku zbiegały się ulice: Luszowska (Sienkiewicza), Śląska, Garncarska, Balińska.

Powojenne wyburzenia starych budynków w rejonie Placu Estery (skwer obok domu kultury), ulicy Garncarskiej i Małego Rynku stworzyły warunki do powstania Osiedla Północ i Placu Tysiąclecia. W 1973 roku stanął na placu Pomnik Zwycięstwa i Wolności. Przy Placu zlokalizowano także Dom Kultury i kościół Matki Bożej Różańcowej oraz budynek Przedsiębiorstwa Robót Górniczych – obecnie Urząd Skarbowy.

Od rynku do wiaduktu kolejowego prowadzi ulica Krakowska, jako początkowa część historycznego traktu wiodącego dalej w kierunku Krakowa. Była ulicą o charakterze handlowym i rzemieślniczym i taką pozostała do dziś.



Round the Market

From the north-western corner of the market, near St. Nicolas's Church, towards the west runs Mickiewicz Street. Originally it ran to the manor house called a castle, and on account of that it was named Zamkowa Street. The street was closed with a gate to the manor park, and its extension towards Silesia was made during the Second World War. A school, presbytery and municipal council were located there.

The presbytery building is an example of architecture made out to be with neo-Renaissance and late-classical elements. The original design had been changed slightly during the extension of the object in 1934.

The former Municipal Council is a one-floor 19th century building in Mickiewicz Street purchased by the town in 1896 and developed three years later. The basement contained the municipal prison, and on the ground floor there were municipal guard quarters.

The Little Market, non-existent today, was at the

end of today's Matejki Street. It was not a square, but rather an extended section of the street. It served an auxiliary function for the neighbouring Market. In the Little Market converged Luszowska (Sienkiewiczza), Śląska, Garncarska and Balińska streets.

Demolition of old buildings after the war in the area of Eстера Square (the square next to the House of Culture), Garncarska Street and the Little Market created favourable conditions for building the Pólnoc housing estate and Millennium Square. In 1973, the Monument of Victory and Freedom was built there. Next to the Square is situated the House of Culture, the Church of God's Mother of the Rosary and the building of the Company of Mining Works - at present the Tax Office.

From the Market to the railway flyover runs Krakowska street as the initial part of the historic route leading further towards Cracow. The street was known for its trading and craft character and it remained as such today.





Ryc. 45 Ul. Mickiewicza – widok w kierunku Rynku. (fragment plebanii widoczny w odległej perspektywie po prawej). Nakł. C.K. głównej trafiki M. Schneider w Chrzanowie, 1900 r.

Mickiewicza Street – a view towards the Market Square (part of the presbytery can be seen in distant perspective on the right). Publisher: C.K. głównej trafiki M. Schneider w Chrzanowie, 1900.



Ryc. 46 Ul. Mickiewicza – widok w kierunku Rynku. (fragment plebanii widoczny w odległej perspektywie po prawej). Nakł. C.K. głównej trafiki M. Schneider w Chrzanowie.

Mickiewicza Street – a view towards the market. (part of the presbytery can be seen in distant perspective on the right). Publisher: C.K. głównej trafiki M. Schneider w Chrzanowie.



Ryc. 47 Ul. Mickiewicza – widok w kierunku parku. Nakł. B. Landerer w Chrzanowie, 1909 r.

Mickiewicza Street – a view towards the park. Publisher: B. Landerer w Chrzanowie, 1909.

„Kilkaset metrów dalej, na Małym Rynku, jarmark z drobiem i nabiałem. Wśród kupujących przeważają kobiety, zwłaszcza żydowskie. Dość niezwykle jest to ich kupowanie. Sprawdzają, czy grzebień jest wystarczająco czerwony. Dmuchają w kurze kupry, żeby spod warstwy puchu odłoniła się skóra. Jeśli kształty okrągłe, a skóra żółta i gładka, to kura jest zdrowa. Ważą w rękach jej ciężar, oglądają łapy czy nie ma dodatkowego pazura, zaglądają do dzioba czy nie ma czasem pypcia, żeby broń Boże nie kupić sztuki trefnej!”

Maria Ruszkiewicz, „Woskowa świeca”



Ryc.48 Ul. Mickiewicza - Plebania i Szkoła. 1911 r.

Mickiewicza Street – The Presbytery and School. 1911.



Ryc.49 Chrzanów ul. Krakowska (błędnie podpisana przez wydawcę „Trzebinia”). Nakł. T.K.Ch, GGJ, 1914 r.

Chrzanów, Krakowska Street (wrong caption „Trzebinia” put in by publisher). Publisher: T.K.Ch, GGJ, 1914.



Ryc.50 Ul. Mickiewicza – Szkoła. Nakł. T.K.Ch, GGJ, 1914 r.

Mickiewicza Street – The School. Publisher: T.K.Ch, GGJ, 1914.

„Ulica Krakowska dość dobrze wybrukowana (dzięki gorliwym staraniom pana Łuszczynskiego komisarza), otoczona dwoma rzędami domów, domków, domeczków i drewnianych chat, zapadłych w ziemię od starości, prowadzi nas do rynku kwadratowego dość obszernego...
Z rynku wyprowadzają cztery ulice, w rogach tegoż umieszczone.”

Dziennik Warszawski R. 1855 nr 29



Ryc. 51 Mały Rynek. 1911 r.

The Little Market. 1911.



Ryc. 52 Osiedle „Północ”, ul. Broniewskiego. Wyd. „RUCH”, fot. H. Hermanowicz, 1968 r.

The „Północ” Development, Broniewskiego Street. Publisher: „RUCH”. Photo by H. Hermanowicz, 1968.



Ryc. 53 Plac Tysiąclecia - Pomnik Zwycięstwa i Wolności wg. proj. arch. mgr inż. ST. Filipowskiego wykonany przez art. rzeźbiarza M. Konarskiego. Wyd. Krajowa Agencja Wydawnicza, fot. F. Zwierzchowski, 1975 r.

Millennium Square – The Monument of Victory and Freedom, design by architect ST. Filipowski, sculpture by M. Konarski. Publisher: Krajowa Agencja Wydawnicza. Photo by F. Zwierzchowski, 1975.



Ryc. 54 Plac Tysiąclecia. Wyd. Krajowa Agencja Wydawnicza, fot. F. Zwierzchowski, 1976 r.

Millennium Square. Publisher: Krajowa Agencja Wydawnicza. Photo by F. Zwierzchowski, 1976.



Ryc. 55 Plac Tysiąclecia - Pomnik Zwycięstwa i Wolności. Wyd. Krajowa Agencja Wydawnicza, fot. J. Rosikoń, 1980 r.

Millennium Square - The Monument of Victory and Freedom. Publisher: Krajowa Agencja Wydawnicza. Photo by J. Rosikoń, 1980.



Ryc. 56 Osiedle „Północ”. Dom Kultury. Wyd. Krajowa Agencja Wydawnicza, fot. J. Rosikoń, 1980 r.

The „Północ” Development. The House of Culture. Publisher: Krajowa Agencja Wydawnicza. Photo by J. Rosikoń, 1980.



Ryc. 47 Osiedle „Północ”. Pomnik Zwycięstwa i Wolności. Wyd. a.w.a. Bielsko-Biała, fot. K. Pilecki, 1998 r.

The „Północ” Development. The Monument of Victory and Freedom. Publisher: a.w.a. Bielsko-Biała. Photo by K. Pilecki, 1998.



Ryc. 58 Plac Tysiąclecia. Dom Kultury. Wyd. a.w.a. Bielsko-Biała, fot. K. Pilecki, 1998 r.

Millennium Square. The House of Culture. Publisher: a.w.a. Bielsko-Biała. Photo by K. Pilecki, 1998.